

впровадження при комплексному формуванні будівель та їх внутрішнього середовища.

Принципи гнучкого планування розглянуто у відповідності до трьох запропонованих рівнів адаптації будівель соціальної сфери, згідно до вимог і умов, що змінюються і мають бути враховані при формуванні навчальних і робочих навчальних програм архітектурного проектування громадських будівель соціальної сфери, таких як дитячі садки, школи, лікувально-профілактичні заклади, підприємства торгівлі, громадського харчування.

Г.В. Шевцова,

*кандидат архітектури, доцент Київського національного
університету будівництва і архітектури*

ЯПОНСЬКА „АРХІТЕКТУРА МАЙБУТНЬОГО” – БУДІВНИЦТВО В МИНУЛОМУ, ЖИТТЯ В СУЧАСНОСТІ

Загальні тенденції розвитку японської архітектури другої половини ХХ – початку ХХІ сторіччя вважаються дуже новаторськими. Всі ми знаємо, що багато прогресивних ідей в галузі розвитку урбаністичної середовища та проектування окремих будівель мають початок саме в Японії та спираються в першу чергу на теоретичні розробки архітектора Кендзо Танге, який планомірно проводив у життя політику так званого „японського метаболізму” – створення міської середовища з можливостями постійного розвитку та трансформації.

Проте, навіть у Японії, на тлі нестандартних архітектурних ідей та експериментів, вирізняються декілька чудернацьких, множна навіть сказати – дивакуватих будов, що були зведені з метою ілюстрування концептуальних ідей своїх творців. В більшості випадків виникнення подібних будов було пов'язане з розробкою ідей принципово нової архітектури, або ж „архітектури майбутнього”

Ми не маємо за мету створити повний перелік подібних архітектурних об'єктів, проте аналізуємо декілька найбільш яскравих прикладів подібного явища. До них відносимо будівлі достатньо молодого архітектора Макото Сей Ватанабе (споруди технікуму Аояма-сеннмонгакко – 1990 р., виходу С3 зі станції метро Ідабасі – 2000 р. та ін.), а також Капсульну башту Накагін: «житловий будинок майбутнього» (1970-1972 рр.) архітектора Кісьо Курокава. Всі будівлі розташовані в центрі Токіо.

Архітектор Макото Сей Ватанабе позиціонує свої проекти як ідеї створення принципово нового типу споруд на основі „гармонічного

впорядкування хаосу”, що за його думкою дуже точно відповідає традиціям існування японської міської середі. Цю ідею слід визнати достатньо правомірною, проте натурне обстеження декількох будов Ватанабе дозволило з'ясувати, що роботи цього архітектора не справджують його декларованих ідей. А саме, ідея „впорядкування хаосу” приймає тут форму всього лише спроби створення на основі примітивної бетонної коробки врівноваженої композиції поверхневих декоративних елементів „хаотично-футуристичного” дизайну.

У випадку технікуму Аояма – це декорування даху будівлі розгалуженою системою червоних гратчастих трубок з блискучою кулею в центрі, що імітує, вочевидь, деталі робототехніки. У випадку виходу зі станції Іідабасі – це декоративний, „надагнутий” на глуху бетонну призму „пенал” з легких трубок та пластичних мембран, що створює враження величезних крил бабки. Інтер'єр ескалаторного залу оформлено за допомогою легких підвісних конструкцій під стелею, що нагадують рибацькі сіті.

Слід визнати, що спостерігаючи здаля, бажано з декількох, чітко визначених точок, глядач і справді якоюсь мірою отримує від споруд деклароване архітектором відчуття „впорядкованого хаосу”. Однак, в експлуатації ці проекти себе не виправдовують. Це особливо помітно в тісному і темнуватому, погано пристосованому під учбовий заклад приміщенні технікуму Аояма.

Таким чином, архітектура Макото Сей Ватанабе зводиться до зовнішнього декорування бетонних коробок згідно з ідеями автора. При цьому, залишаються невирішеними такі, на наш погляд, основоположні задачі архітектури, як об'ємність композиції, функціональність, комфортність для людської психіки.

Приклад капсульного житлового будинку Кісьо Курокава, на наш погляд, навпаки, відповідає всім викладеним вище вимогам, одночасно повністю виявляючи закладену архітектором ідею „житла майбутнього”, звісно, в розумінні свого часу. Цей будинок було запроєктовано в якості експериментальної спроби створення „міського житла майбутнього”. При цьому, кожна квартира являє собою улаштовану всім необхідним окрему архітектурну одиницю (капсулу) мінімального, проте зручно організованого житлового простору. Сукупність капсул-квартир складає гармонійну об'ємно-просторову композицію будинку в цілому. Після зведення, експериментальний будинок планували використати під готель. Проте, знайшлося безліч молодих одинаків, що забажали орендувати в цьому будинку перманентне житло. В якості „прибуткового будинку” ця споруда існує і досі. А це, без всякого

сумніву, підтверджує її практичну зручність та комфортність для психіки людини.

Таким чином, ми бачимо на конкретних прикладах, що в рамках однієї урбаністично-архітектурної системи можуть виникати абсолютно різні спроби втілення в життя ідей „архітектури майбутнього”. В свою чергу, кожен подібний експеримент може призводити до різних результатів, що або гармонуються з сучасним життям, або залишаються „за його бортом”.

Л.О. Шулдан,

*кандидат архітектури, доцент Національного університету
«Львівська політехніка»*

ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ В АРХІТЕКТУРІ (ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ)

В теорії і практиці сучасної вітчизняної архітектури енергоефективність посідає одне з чільних місць за рівнем популярності. Разом з тим така діяльність часто має характер рефлекторного або й декларативного застосування розрізаних заходів і методів, переважно домінують інженерні підходи та використовується далеко не повний спектр потенціалу комплексів функціональних, композиційних і естетичних енергоефективних вирішень. Такі проблеми мають місце у прикладному, а значить, і у навчальному проектуванні. Попри відсутність спеціальних методичних і комплексних рекомендаційних визначень, в навчальні програми архітектурних шкіл України увійшли дисципліни, які ставлять перед собою завдання заповнити цю прогалину.

Дисципліна має відповідати змісту освіти, сучасному стану економіки та енергетичним реаліям країни, новітнім досягненням науки і техніки. Навчання не дублює заходи інших науково-навчальних галузей, а займається втіленням архітектурно-типологічних принципів енергозаощаджування та гармонійно розвивається на стику дисциплін.

Для належного вивчення теоретичної частини вкрай важливим є питання забезпечення методичними матеріалами, присвяченими енергозбереженню в архітектурі. Окрім використання популярної та іншомовної літератури, поступово заповнюється відсутність вітчизняних підручників, посібників, наукових праць та методичного наповнення предмету, зокрема такими, що вже використовуються та розробляються в інституті архітектури Національного університету «Львівська політехніка».

Проте залишається відкритим основне питання: наскільки архітектору вдається вирішувати свою частину завдання з проектування енергоефективного